

ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ДОКТОРАНТА СТРУКТУРОВАНИХ ДОКТОРСЬКИХ (PhD) ПРОГРАМ НаУКМА

Преамбула

Цей документ визначає основні права та обов'язки докторанта НаУКМА, а також модель взаємин між ним і співробітниками/викладачами Докторської школи, членами фахової групи НаУКМА, яка курує його докторську програму, керівниками його дослідження тощо.

Докторант – молодий дослідник, що успішно склав іспити до Докторської школи НаУКМА, був зарахований до неї за ухвалою Виконавчого комітету Докторської школи і виконує відповідну докторську програму НаУКМА.

З моменту вступу до Докторської школи докторант має права та обов'язки, дотримання яких дасть йому можливість успішно завершити навчання/дослідження і отримати відповідний диплом НаУКМА.

Права докторанта

Докторант є молодим дослідником, тобто молодшим колегою фахівців відповідної Докторської програми/спеціалізації.

З моменту вступу до Докторської школи НаУКМА докторант має право на:

- отримання якісних освітніх послуг згідно з визначеною і затвердженою програмою Докторської школи і конкретною Докторською програмою, що складається із міждисциплінарних курсів, а також зі спеціалізованих тематичних курсів;
- власний розсуд і відповідно до власних науково-дослідних інтересів та потреб обирати курси із вибіркового блоку;

- всебічну професійну підтримку фахівців Докторської школи НаУКМА стосовно видання своїх наукових статей у вітчизняних та міжнародних фахових журналах (*peer-reviewed journals*);
- отримання інформації про міжнародні конференції, круглі столи, семінари, симпозіуми, тощо із його галузі;
- сумлінну і регулярну наукову підтримку свого індивідуального наукового дослідження у формі наукового керівництва дисертацією як основним керівником, так і науковим консультантом/ами.

Починаючи з другого року навчання (а у виняткових випадках – з першого року), докторант має право на інформацію щодо можливості додаткового заробітку в межах НаУКМА (наприклад, викладаючи на бакалавраті НаУКМА, здійснюючи дослідницьку роботу в наукових центрах і дослідницьких лабораторіях чи кафедрах НаУКМА тощо). Докторант має право розраховувати на сприяння Докторської школи у питанні працевлаштування в НаУКМА на засаді повної або часткової зайнятості.

Докторант має право на отримання інформації про наявність міжнародних і вітчизняних грантів, необхідних для здійснення його дослідження.

Докторант має право працювати поза межами НаУКМА під час навчання на засаді часткової зайнятості, але не більше 20 годин на тиждень.

Докторант має право на поселення в гуртожитку НаУКМА за умови наявності місць.

Обов'язки докторанта

Докторант є молодим дослідником і в своїй науковій діяльності повинен керуватися етичними принципами відповідної наукової галузі.

Докторант зобов'язаний відвідувати усі заняття з дисциплін міждисциплінарного блоку та усіх спеціалізованих тематичних дисциплін у визначеному обсязі згідно з затвердженим розкладом занять.

Наприкінці першого року навчання докторант зобов'язаний подати на розгляд фахівців відповідної докторської програми і захистити перед спеціально створеною для цього комісією докторський

проект (*Doctoral Proposal*), у якому викладено критичний огляд наявної літератури з тематики дослідження, докладно представлено методологію подальшого дослідження обраної докторантом наукової проблематики.

Протягом навчання на докторській програмі докторант зобов'язаний виступити як мінімум на одній міжнародній конференції (бажано на 2–3). Крім того, докторант зобов'язаний подати для публікації у міжнародний фаховий журнал (*peer-reviewed journal*) відповідної галузі знань щонайменше одну статтю (бажано 2–3). Якщо навчання докторанта фінансово підтримується сторонньою організацією, докторант зобов'язаний зазначати у своїх публікаціях (статтях чи друківаних версіях виступів на конференціях), що розробці таких матеріалів сприяла відповідна організація.

Докторант зобов'язаний брати активну участь у житті Докторської школи та у заходах, організованих фахівцями його докторської програми, зокрема, брати участь у докторантських семінарах і дотримуватися графіка індивідуальної та колективної наукової роботи, визначеного конкретною докторською програмою.

Протягом навчання на докторській програмі (починаючи з другого року навчання) докторант зобов'язаний здобути педагогічний досвід, читаючи лекції або ведучи семінарські заняття на програмі підготовки бакалаврів однієї з кафедр НаУКМА в обсязі щонайменше 20 академічних годин на рік.

Докторант зобов'язаний виконувати всі інші спеціальні вимоги, визначені конкретною докторською програмою, затверджені Виконавчим комітетом та директором Докторської школи.

Докторант, який є водночас «державним аспірантом» і який отримує державну стипендію, зобов'язаний виконувати також усі вимоги аспірантури (складати кандидатський мінімум, публікувати статті в акредитованих ВАК часописах, виконувати свій індивідуальний план навчання згідно з затвердженням розкладом тощо).

Наукове керівництво

Найважливіший результат діяльності докторанта втілюється у виконанні самостійного дослідження у формі дисертації та її захисті перед спеціалізованою Дисертаційною комісією, що формується винятково для захисту кожної конкретної дисертації.

Дисертація є інноваційним інтелектуальним проектом докторанта, що виконується за підтримки його наукових керівників, у терміни і відповідно до регламенту, визначеного Докторською школою та фаховою групою, яка виконує відповідну докторську програму.

Написання дисертації базується на добровільній домовленості між докторантом і керівниками його дисертації. Ця домовленість стосується вибору напряму, теми і проблематики дисертації, а також усіх інших необхідних умов її реалізації.

Керівниками дисертації можуть бути фахівці (один – із закордону), наукова компетенція котрих відповідає тематиці й проблематиці дослідження докторанта.

З моменту схвалення докторського проекту (*Doctoral Proposal*, який розглядається фаховою групою відповідної Докторської програми наприкінці першого року навчання) і затвердження наукових керівників, докторант зобов'язаний систематично (мінімум один раз на два місяці – а бажано частіше) інформувати своїх керівників про прогрес у написанні дисертації, дослухатися до їхньої критики та порад, загалом бути активною стороною в оцінюванні й контролі виконання свого дисертаційного дослідження.

Керівники зобов'язані оцінювати якість і контролювати хід написання дисертації, орієнтувати докторанта та регулярно надавати йому консультаційну допомогу, а також ухвалювати рішення щодо готовності дисертації до захисту.

Наприкінці третього року навчання докторант повинен узгодити зі своїми керівниками вірогідний термін захисту дисертації та інформувати про це Виконавчий комітет докторської школи у встановленому порядку.

Тривалість дисертаційного дослідження узгоджується з керівниками дисертації та фахівцями відповідної докторської програми. Загалом цей термін не повинен перевищувати 4 років. За виняткових обставин Виконавчий комітет Докторської школи може вирішити продовжити термін навчання на рік. Рішення щодо продовження терміну роботи над дисертацією може ухвалюватися тільки як виняток консолідованим рішенням Виконавчого комітету й директора Докторської школи за умови представлення докторантом дуже вагомих причин для продовження терміну навчання у докторантурі й переконливих доказів імовірності успішного захисту в разі такого продовження.

Захист дисертації

Орієнтовно в грудні четвертого року навчання докторант повинен представити завершений текст своєї дисертації, схвалений науковими керівниками, фаховій групі відповідної Докторської програми для обговорення. Текст подається у 5 ідентичних примірниках, оформлених відповідно до затвердженого Виконавчим комітетом Докторської школи стандарту оформлення дисертацій.

У разі позитивного рішення фахової групи про допуск докторанта до захисту керівник Докторської програми разом із науковими керівниками докторанта пропонують та узгоджують персональний склад Дисертаційної комісії, що схвалює Виконавчий комітет і затверджує директор Докторської школи. Дисертаційна комісія складається з п'яти осіб, що мають науковий ступінь кандидата наук, доктора філософії (PhD) або доктора наук, троє з яких не є співробітниками НаУКМА (бажано, щоб мінімум один із них був із закордону). Саме ці троє членів Дисертаційної комісії вважаються офіційними опонентами докторанта.

Конкретна дата захисту узгоджується з членами Дисертаційної комісії і, за згоди Виконавчого комітету, затверджується директором Докторської школи щонайменше за три місяці до захисту.

Докторська школа повинна забезпечити отримання дисертації докторанта усіма членами Дисертаційної комісії щонайменше за два місяці до дня захисту. Таким чином, усі члени Дисертаційної комісії матимуть час для того, щоб ретельно і детально ознайомитися із дисертацією.

Захист відбувається на засіданні Дисертаційної комісії. Захист публічний, тобто на ньому без права голосу можуть бути присутні всі охочі.

Офіційні опоненти надсилають свої письмові відгуки на подану докторантом дисертацію до Виконавчого комітету Докторської школи не пізніше, ніж за 5 днів до визначеної дати проведення захисту. Зміст письмових відгуків офіційних опонентів не повідомляється докторантові перед захистом дисертації, а оприлюднюється тільки на засіданні Дисертаційної комісії й обговорюється публічно під час захисту.

На захисті докторант повинен виступити із доповіддю на 20–30 хвилин, в якій він викладає основні положення роботи, наукові

досягнення, а також перспективи свого дослідження надалі. Після доповіді докторанта кожному членові Дисертаційної комісії надається можливість поставити докторантові необмежену кількість запитань щодо змісту його дисертації. Заслухавши відповіді докторанта на всі запитання, кожен член Дисертаційної комісії має право виступити і висловити власну оцінку як загальної значущості поданої дисертації, так і її конкретного внеску у відповідну галузь науки.

Після заслуховування доповіді дисертанта, запитань і відповідей на них дисертанта, а також усіх виступів та оцінкових суджень членів Дисертаційної комісії члени комісії повинні дійти консенсусного рішення, оформленого у вигляді розгорнутого протоколу захисту, підписаного всіма членами комісії. Уся процедура захисту без жодних скорочень фіксується аудіо/відеозаписом.

Голосування Дисертаційної комісії відбувається таємно без присутності докторанта і публіки. Рішення Дисертаційної комісії може бути одним із чотирьох:

- 1) прийняти/вважати дисертацію докторанта такою, що задовольняє вимоги до ступеня доктора філософії (PhD) НаУКМА, і рекомендувати Вченій раді НаУКМА присудити докторантові відповідний ступінь;
- 2) прийняти/визнати дисертацію докторанта як таку, що частково задовольняє вимоги до ступеня доктора філософії (PhD) НаУКМА, і рекомендувати докторантові внести поправки до тексту в шестимісячний термін. Якщо факт внесення відповідних поправок до тексту потверджуватиметься Головою Дисертаційної комісії (без повторного захисту), рекомендувати Вченій раді НаУКМА присудити докторантові відповідний ступінь;
- 3) прийняти/засвідчити, що дисертація докторанта частково задовольняє вимоги до ступеня доктора філософії (PhD) НаУКМА і рекомендувати докторантові впродовж одного року внести суттєві поправки до тексту. Після завершення цього однорічного терміну докторант має право винести оновлену дисертацію на повторний захист. У таких випадках рішенням Виконавчого комітету і директора Докторської школи склад Дисертаційної комісії може бути оновлений;
- 4) ствердити, що дисертація докторанта не задовольняє вимог до ступеня доктора філософії (PhD) НаУКМА. У такому разі

докторант не має права на внесення правок і доповнень до своєї дисертації та на її повторний захист, але відповідно до встановленого Докторською школою порядку має право на оскарження рішення Дисертаційної комісії.

У разі позитивного рішення Дисертаційної комісії для остаточного присудження ступеня доктора філософії (PhD) у місячний термін після захисту перший примірник дисертації та підписаний протокол захисту передається Вченій раді НаУКМА для затвердження. Після ухвалення Вченою радою НаУКМА рішення про видачу диплома доктора філософії (PhD) у певній галузі цей диплом підписується президентом НаУКМА і вручається докторанту на урочистій церемонії градації перед усім науково-педагогічним колективом НаУКМА.